

SLOVENSKI

Vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IV.

Celovec, v sredo 4. V. 1949

Štev. 34 (219)

Za pravičnejše življenje - za oblast delovnega ljudstva

Velicasta 1. majska manifestacija Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško v Št. Jakobu v Rožu

Št. Jakob v Rožu. — Na prvomajski proslavi Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško v nedeljo v Št. Jakobu v Rožu se je zbrala ogromna množica našega ljudstva, pretežno delavcev in kmetov. To dokazuje, da se je delovno ljudstvo Slovenske Koroške brez razlike aktivno vključilo v veličastni boj delovnih množic vsega sveta za strmoglavljenje izkoriščevalskega kapitalističnega družabnega reda, za boljše in pravičnejše življenje delovnih ljudi, za mir, svobodo in demokracijo proti imperialističnemu zaslužjevanju, proti vsakemu izkoriščanju človeka po človeku in naroda po narodu ter proti netilcem nove vojne. Mogočna in veličastna proslava v Št. Jakobu je tudi dokaz, da je slovensko ljudstvo sprejelo 1. maj kot svoj praznik, ki ga v preteklih desetletjih vsled reakcionarne politike svojega vodstva ni poznalo in ga je k nam prinesla šele naša narodnoosvobodilna borba. Od takrat pa ta največji praznik mednarodnega delavskega gibanja praznujemo vsako leto skupno z naprednimi in svobodoljubnimi silami vsega sveta in iz leta v leto so naše proslave veličastnejše in mogočnejše iz leta v leto bolj prilijata do izraza trdna povezanost in nerazdružljiva enotnost delavcev in kmetov našega delovnega ljudstva sploh, vedno ostrejša pa je tudi naša borba za socialno svobodo proti izkoriščanju našega delovnega človeka s strani kapitalističnih mogotcev in zemljiške gospode, ki je v zadnjih desetletjih prav tako kot proslavljanje 1. maja nismo poznali.

1. maj - praznik dela in borbe za kruh in svobodo

Nato je govoril član Izvršnega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško tov. France Košutnik. V svojem govoru je poudaril, da si je delavski razred pred devetindesetimi leti izbral 1. maj kot svoj največji praznik borbe in dela in da ga od tega časa ne praznuje samo delavstvo, temveč vse delovno ljudstvo sploh. Nato je orisal proslavljanje 1. maja v svetu, zlasti v onih državah, kjer si je delavski razred na čelu s Komunistično partijo že priboril pravico do življenja, strmoglavil izkoriščevalski kapitalistični družabni red in postavil oblast delovnega ljudstva. Sovjetska zveza je prva uresničila socializem in zagotovila delovnemu ljudstvu svoboden razvoj. Prikazala je vsem zatiranim in izkoriščanim, zlasti tistim, ki jih tlačijo kolonialni sistem, pot, ki edina vodi v svobodo in neodvisnost, jim bila vodnik in jih po tej poti vodi še danes. Jugoslovanski narodi proslavljajo letošnji 1. maj v podvojenih naporih za uresničenje socializma, ta dan tudi manifestirajo trdno povezanost in enotnost vsega jugoslovanskega ljudstva in svojo neomajno zvestobo Komunistični partiji in njenemu vodstvu s tovarišem Titom na čelu. V ljudskih demokracijah proslavljajo 1. maj svobodno v velikih uspehih, ki so jih dosegli na temelju ljudske oblasti. Prav tako pa se 1. maja zbirajo delovne množice v ostalem svetu in na mogočnih manifestacijah naznanjajo bližajoči se prepad zastarelega, trhlega kapitalističnega sistema in zmago delovnih ljudi nad izkoriščanjem in zaslužjevanjem.

Skupno z vsemi za pravičnejši svet se borečimi silami praznujemo 1. maj tudi koroški Slovenci. Oblasti so nam prvomajске proslave v Železni Kapli in Bo-

rovljah sicer prepovedale, toda to nas nikakor ne more omajati. Nasprotno nas taki ukrepi v naši odločnosti in vztrajnosti le še podžigajo in so dokaz, da smo na pravi poti. Prepoved prvomajskih proslav je tudi dokaz, da sedanji režim na Koroškem z demokracijo nima nič skupnega, čeprav je deželni glavar Koroške »socialist«. Pravico do proslavljanja 1. maja si je delovno ljudstvo priborilo v desetletni borbi za kruh in svobodo. To pravico delovnemu ljudstvu odrekajo danes samo v najbolj fašističnih državah, kakor v Španiji in Grčiji. Prvomajске proslave so prepovedali tudi v Londonu in zapadnih sektorjih Berlina. Koroške oblasti pa so se v tem primeru postavile v isto vrsto z režimi krvnika Franca in grškega monarhofašizma.

Prepoved prvomajskih proslav Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško pa ni samo udarec proti koroškim Slovincem, temveč tudi udarec proti avstrijskemu delovnemu ljudstvu. Tisti, ki danes izvajajo nasilje nad nami, ne bodo premišljali, da jutri z istimi metodami ukrepajo proti avstrijskemu delovnemu ljudstvu.

Nato je tovariš Košutnik poudaril borbo za mir, proti imperilizmu in hujskačem na novo vojno, ki jo vodijo miroljubne sile vsega sveta. Mir si želimo zlasti koroški Slovenci, ker so nam še živo v spominu strahote pretekle vojne, vsi smo jih občutili na lastni koži. Pravičen in resnično demokratičen mir pa nam bo zajamčil tudi svobodo in enakopravnost v svobodni domovini in nas rešil vsega nasilja. Zato bo naša borba za dosego resničnega in demokratičnega miru tembolj odločna in vztrajna.

Proslava je bila napovedana za 15. uro. Toda že ob 14. uri so ljudje pričeli prihajati in polniti dvorano v Narodnem domu. Prišlo je naše ljudstvo, nikoli svobodno in enakopravno, ampak vedno le zatirano in izkoriščano, ki si svoj kruh prideluje z lastnimi rokami, prišlo je brez razlike, da na 1. maj manifestira solidarnost z delavskim gibanjem vsega sveta in dá poudarka svoji trdni povezanosti z vsem naprednim in demokratičnim gibanjem v svetu.

Še pred 15. uro je bila dvorana nabito polna. Ni mogla sprejeti vseh, ki so se nameravali udeležiti naše prvomajске proslave. Mnogi so stali na hodniku pred vhodom, mnogi na stopnicah, mnogi pa so bili prisiljeni, da so ostali spodaj v gostilniških prostorih ali pa da so spet odšli, kajti za vse v dvorani ni bilo prostora. Kot gostje so se proslave udeležili škofiški tamburaši in kotmirški pevci ter igralci Slovenskega prosvetnega društva »Svoboda« v Št. Janžu, ki so nastopili z igro »Svet brez sovražstva«.

Po pesmi »Hej brigade«, ki so jo škofiški tamburaši zaigrali in zapeli, je sekretar okrajnega odbora Osvobodilne fronte za okraj Beljak tov. Franci Picej odprl prvomajsko proslavo Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško in pozdravil navzoče. Dejal je, da je to letos edina proslava Osvobodilne fronte, ker je proslave v Železni Kapli in Borovljah oblast prepovedala.

Po govoru tov. Košutnika, ki so ga navzoči večkrat prekinili z odobravanjem, je tov. Picej predlagal naslednje pismo Zavezniškemu svetu za Avstrijo na Dunaju: »Slovenski delavci in kmetje iz Št. Jakoba v Rožu in okolice vas obveščamo, da je okrajno glavarstvo v Velikovcu in Celovcu prepovedalo 1. majске proslave Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško v Železni Kapli in Borovljah. Ta nezaslišani ukrep velikovškega in celovškega okrajnega glavarstva ponovno zgovorno izpričuje zagrizeni sovražni odnos avstrijskih oblasti napram slovenskemu delovnemu ljudstvu na Koroškem. Proslavljanje 1. maja je osnovna demokratična pravica delovnih ljudi, ki so si jo priborili v desetletja trajajoči vztrajni in brezkompromisni borbi proti kapitalističnemu zaslužjevanju. Zlasti pa smo si to pravico priborili koroški Slovenci, ki smo se v triletni težki narodnoosvobodilni borbi na strani vseh resnično demokratičnih in svobodoljubnih sil vsega sveta z nepremagljivo Sovjetsko zvezo na čelu z orožjem v roki borili proti zločinskemu fašizmu za osvoboditev delovnega ljudstva, delavcev in kmetov izpod kapitalističnega izkoriščanja, za svobodo in enakopravnost

V naši borbi pa ne gre samo za nacionalno osvoboditev, temveč prav tako za socialno svobodo. Zato moramo podvojiti naše napore v borbi za dvig življenjske ravni, proti Marshallovemu planu, ki povzroča brezposelnost, proti uvedbi masovnih davkov pod kakršno koli krinko, proti druginji, za zvišanje plač in znižanje cen na račun profitov tovarnarjev in pod-

Nas in naše borbe ne bo strlo nobeno nasilje

Tov. Košutnik je nato ostro obsodil oblasti, ki odklanjajo javnopravno priznanje Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško. Osvobodilna fronta je nastala v narodno osvobodilni borbi koroških Slovincem in se edina na ozemlju Hitlerjevega rajha dejansko borila proti fašizmu. Nastala je v času, ko je sedanji varnostni direktor Stossier, ki ji danes odreka priznanje, kot podpolkovnik nemške »Wermacht« verno služil velenemškemu rajhu in ko so ostali predstavniki današnjih avstrijskih oblasti poveličevali Hitlerjev »rajh«. Zato imajo ti gospodje najmanj pravico, da ji odrekajo javnopravno priznanje. Osvobodilna fronta je napredna in resnično demokratična organizacija in edina upravičena, da zastopa interese ko-

roških Slovincem in delovno ljudstvo Slovenske Koroške sploh. Zato na tem mestu ponovno zahtevamo, njeno takojšnje javnopravno priznanje.

Ob koncu je tov. Košutnik dejal: »S prepovedjo prvomajskih proslav Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško so oblasti ponovno izrazile svoj sovražni odnos napram koroškim Slovincem in naprednemu gibanju na Koroškem sploh. Z današnje mogočne prvomajске proslave pa jim povemo: Ni nas doslej strlo nobeno nasilje in nas tudi ne bo v bodoče. Strnjeni bomo na strani celotnega naprednega in demokratičnega gibanja v svetu nadaljevali našo borbo za pravičnejši svet, za oblast delovnega ljudstva!«

Ob koncu je tov. Košutnik dejal:

Ob tej priložnosti poudarjamo, da je priznanje edine upravičene predstavnice koroških Slovincem Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško nujna potreba in Vas prosimo, da to vprašanje čimprej ugodno rešite. Hkrati Vas prosimo, da o tem izrazito nedemokratičnem in protiljudskem ukrepu reakcionarnih avstrijskih oblasti obvestite tudi zastopnike namestnikov županov ministrov štirih velesil, ki zasedajo v Londonu.

Pravico do proslavljanja 1. maja smo si priborili v narodno-osvobodilni borbi

Pismo so vsi navzoči odobrili z navdušenim aplavdiranjem.

Nato so kotmirški pevci zapeli pesem »Bratje, le k soncu, svobodni« in nekaj drugih pesmi. Sledila je igra »Svet brez sovražstva«, ki so jo št. janski igralci prav dobro izvajali. Odmore so izpolnili škofiški tamburaši s svojo ubrano godbo in petjem. Ob koncu so spet zapeli kotmirški pevo, največ odobravanja pa je žela »Pesem o svobodni«, ki so jo zapeli Škofižani.

Mogočna prvomajska proslava v Št. Jakobu je vsakomur pokazala, da delovno ljudstvo Slovenske Koroške v svoji pravični borbi ne bo popustilo, dokler ne bo doseglo vseh svojih pravic in dokler si na svoji zemlji ne bo postavilo svoje — ljudske oblasti.

Predlog grške demokratične vlade za ustavev vojne

Atene, 28. aprila. Kakor poroča radijska postaja Svobodne Grčije, je začasna demokratična vlada Grčije poslala vsem pripadnikom monarhofašistične vojske in nacionalne garde sporočilo, v katerem jih poziva, naj sprejmejo predlog začasne demokratične vlade, da se konča vojna in zavladati mir v Grčiji na podlagi demokratičnega sporazuma.

Ko poudarja, da je atenska vlada odklonila predloge začasne demokratične vlade in pošilja še naprej v klavnico tiso-

če vojakov, da umirajo za korist Američanov, izjavlja začasna vlada v sporočilu, da je mir v Grčiji mogoč, ako vojaki in pošteni oficirji atenske vlade ponudijo roko demokratični armadi in s skupnimi močmi strmoglavijo kličo oblastnikov v Atenah, ki hoče nadaljevati vojno.

Določite komisije za pogajanja in pridite k nam, da bomo skupno sklenili, kako bomo ustavili prelivanje krvi in vojno, pričakujemo vas z odprtimi rokami — je rečeno v sporočilu.

Borimo se za nacionalno neodvisnost in miroljubno sodelovanje vseh narodov, za pravico do samoodločbe, kar so glavni pogoji za svobodo in mir.

(Iz manifesta svetovnega kongresa miru.)

Manifest svetovnega kongresa pristavev miru:

Pogum in še enkrat pogum v borbi za mir!

Pariz, 28. aprila, (Tanjug). Komite svetovnega kongresa pristavev miru, ki je bil izvoljen na zaključni seji kongresa, je imel 26. aprila t. l. svojo prvo sejo, na kateri so sprejeli manifest vsem narodom sveta:

Manifest se glasi:

»Mi, delegati narodov, žena in mož raznih narodnosti in civilizacij, raznih političnih prepričanj in ideoloških pravcev, se zavedamo strašne nevarnosti, ki grozi svetu — nevarnosti vojne.

Štiri leta po svetovni tragediji so narodi začeli smrtonosno tekmovalstvo v oboroževanju. Znanost, ki bi morala zagotoviti človeštvu srečo, je zašla s svoje poti, ker so jo nasilno usmerili k vojnim ciljem. Na raznih delih sveta še plamtijo žarišča vojne, ki jih podpirajo in vzdržujejo z intervencijo tujih držav z neposrednimi akcijami njihovih oboroženih sil.

Zbrani na tem velikem svetovnem kongresu pristavev miru, glasno poudarjamo, da smo ohranili svobodo svojih nazorov in da vojna propaganda v ničemer ni zameglila našega razuma. Vemo, kdo danes krši Ustanovno listino Organizacije združenih narodov. Dobro vemo, da se vsi oni, ki smatrajo pogodbe za obvarovanje miru med narodi za ničredne koščke papirja, ki odklanjajo predloge za pogajanja in ponudbe za razorožitve, ki se oborožujejo do zob, razgaljajo kot napadalci.

Atomska bomba ni obrambno orožje. Nečemo se pridružiti igri tistih, ki žele postaviti blok držav nasproti drugemu bloku držav.

Obsojamo kolonialno politiko, ki neprenehoma povzroča oborožene spopade, ki bi mogli privedi do nove svetovne vojne. Obsojamo ponovno oboroževanje zapadne Nemčije in Japonske, kjer so se svetovni krvniki že polastili orožja. Organizirana prekinitev gospodarskih odnosov med skupinami držav dobiva že značaj vojaške blokade. Izzivači hladne vojne so prešli od navadnih groženj z vojno na odkrite vojaške priprave.

Svetovni kongres pristavev miru javno ugotavlja dejstvo, da narodi niso več pasivni. Pripravljeni so aktivno in konstruktivno sodelovati pri splošni stvari. Ti narodi izjavljajo po svojih predstavnikih na svetovnem kongresu pristavev miru:

Mi smo pristaši Ustanovne listine Organizacije združenih narodov in dvigamo svoj glas proti vsem vojaškim zvezam, ki so v nasprotju s to listino in ki vodijo v vojno. Protestiramo proti velikanskemu povečanju vojaških proračunov, ki kot težko breme padajo na ramena narodov in jih pehajo v revščino.

Zahtevamo prepoved atomskega orožja in drugih sredstev za množično uničeva-

nje človeških življenj. Zahtevamo omejitve oboroževanja veselih in vzpostavitev učinkovitega mednarodnega nadzorstva nad uporabo atomske energije, ki se sme uporabljati samo za miroljubne namene in napredek človeštva.

Borimo se za nacionalno neodvisnost in miroljubno sodelovanje vseh narodov, za pravico narodov do samoodločbe, kar so glavni pogoji za svobodo in mir.

Protestiramo proti vsem ukrepom, da bi omejili, potem pa popolnoma ukinili demokratske svoboščine, ker hočejo utreti pot novi napadalnosti. Držali bomo enotno fronto za obrambo resnice in razuma, za popolno onemogočenje vojne propagande, ki zastruplja svetovno javno mnenje. Ob-

sojamo histerično hujskaško gonjo in pridiganje rasne mržnje in sovraštva med narodi.

Pozivamo na bojkotiranje in odločno borbo proti organom tiska, knjižnim in filmskim delom ter osebnostim in organizacijam, ki vodijo propagando hujskačev na vojno. Smo za tesno sodelovanje vseh narodov zemeljske krogle in vse svoje sile bomo dali v enotnem poletu za stvar miru. Trdno odločeni, da moramo ohraniti budnost, smo ustanovili komite svetovnega kongresa pristavev miru.

Prepričani smo, da bodo tisti, ki hočejo novo vojno, na vsakem svojem zarotniškem koraku naleteli na mogočne sile ljud-

Slovensko ljudstvo je počastilo spomin svojih najboljših sinov

Svečan prekop narodnih herojev v Ljubljani

Preteklo nedeljo je bil v Ljubljani svečan prekop narodnih herojev, ki so padli v borbi proti zločinskemu fašizmu na slovenskih tleh. V skupno grobnico na Muzejskem trgu so položili posmrtno ostanke herojev Toneta Tomšiča, Miloša Zidanška, Franca Rozmana — Staneta, Ivana Kavčiča — Nandeta, Milovana Saranoviča, Dragotina Jevtiča, Janka Premrla — Vojka, Majde Silčeve in Vinka Simončiča — Gašperja.

Na Muzejskem trgu, na katerem je bila zbrana ogromna množica prebivalstva Ljubljane in z drugih krajev Slovenije, se je pred spuščanjem krst v grobnico poslovil od padlih junakov član Politbiroja CK KPS Ivan Maček. Ko je orisal like herojev Toneta Tomšiča, Slavka Šlandra, Milana Zidanška in govoril o življenjski poti revolucionarja Franca Rozmana — Staneta in drugih je poudaril, da slovensko ljudstvo njihovih imen ne bo nikoli pozabilo. Vsem generacijam bodo primer, kakšen mora biti borec — komunist.

Tovariš Maček je nato dejal, da jugoslovanski narodi danes uresničujejo tisti

najvišji cilj, za katerega so ti heroji padli, to pa kljub informbirojevski kampanji in kljub vojnemu hujskaštvu zapadnih imperialistov. Ob koncu je dejal:

»Danes se nahajamo prav tako na fronti kot tedaj, ko so padli oni, na fronti, ki pomeni logično nadaljevanje njihove borbe, to je na fronti izgradnje socializma. Ta borba ni nič lažja, posebno še, če upoštevamo, da nam ovirajo izgradnjo socializma z desne in leve in da smo zaradi tega prisiljeni graditi socializem z lastnimi silami. To je težka borba in bo morebiti še težja, toda naše delovno ljudstvo, ki iz dneva v dan dokazuje svojo predanost in heroizem v izpolnjevanju nalog petletnega plana, se zaveda, da je to častna borba in da uspeh ne more izostati. Dosedanje izkušnje in uspehi nam dokazujejo, koliko ustvarjalne sile in delovnega poleta je v naših narodih. Taki narodi kot so naši, ne morejo biti nikdar poraženi. Sredi teh narodov smo zmagovali in bomo zmagali. Uresničili bomo to, za kar ste dali vi, dragi tovariši, in stotisoči sinov narodov Jugoslavije svoja življenja.«

Resolucija Informbiroja je neresnična in zlagana

Pariz, 26. aprila, (Tanjug). Člani jugoslovanske delegacije na svetovnem kongresu pristavev miru v Parizu so sprejeli v prostorih veleposlaništva FLRJ jugoslovanske izseljence iz Pariza in okolice. Veliko število Jugoslovancev, članov društva »Bratstvo in enotnost«, ki zajema vse jugoslovanske rodoljube v Franciji, je pozdravilo v imenu 5000 jugoslovanskih izseljencev v Franciji jugoslovanske delegacije ter jim izrazilo svojo neomajno lju-

bezen do domovine in privrženost njemu državnemu in partijskemu vodstvu. Predsednik jugoslovanske delegacije Josip Vidmar in član delegacije Nikola Milanović sta imela pred jugoslovanskimi izseljenci krajša govora, v katerih sta navedla velike uspehe in podvige jugoslovanskih narodov v graditvi socializma, v graditvi boljše in srečnejše bodočnosti narodov FLRJ.

Predsednik društva »Bratstvo-enotnost« v Franciji je poudaril, da so vsi Jugoslovani v Franciji že davno ugotovili, da je resolucija Informbiroja neresnična in zlagana. Poudaril je, da jugoslovanski izseljenci obsojajo klevetniško gonjo proti Federativni ljudski republiki Jugoslaviji in proti jugoslovanskemu državnemu in partijskemu vodstvu.

»Mi, jugoslovanski izseljenci v Franciji, smo žive priče nesramne gonje proti naši državi — je dejal med drugim predsednik društva »Bratstvo — enotnost« — in sporočamo po vas vsem v domovini, da nič ne more omajati naše ljubezni in privrženosti do naše domovine, naše ljudske oblasti, do naše Komunistične partije Jugoslavije s tovarišem Titom na čelu.«

Dejanski napad na generalnega sekretarja KP Velike Britanije Pollitta

London, 26. aprila, (Tanjug). Kakor poročajo inozemske agencije, je pripravila angleška reakcija več napadov na generalnega sekretarja Komunistične partije Velike Britanije Harryja Pollitta, da bi onemogočili dejavnost britanske KP, ki je usmerjena na razkrinkanje politike imperialističnih vojaških izzivačev in na obrambo svetovnega miru.

Reakcionarji, ki so v službi britanskih konservativnih strank, so izzvali 22. in 23. aprila incidente in razbili tri mitinge, ki jih je priredila KP. Na teh mitingih je Harry Pollitt obsodil intervencijo britanske vojne mornarice v državljanski vojni na Kitajskem.

Na mitingih v Plymouthu in Barmouthu so izzivali vpricho policije dejansko na-

padli Harryja Pollitta in funkcionarja KP Petra Garryguma trikrat zaporedoma. Pollitt je bil prepuščen organiziranim dejanskim napadom, sedeža KP v Devonu in Cornwallu pa sta bila napadena in porušena, ne da bi oblasti kar koli podvzele proti napadalcem, čeprav so vedele, da so bili izzivanja in napadi na Pollitta vnaprej pripravljene z vednostjo policije.

Kakor poročajo United Press, je po neuspelem napadu na Pollitta v Barmouthu eden izzivačev, ki je sodeloval pri napadu, izjavil vpricho policije, da bo naslednji dan vnovič napadel Pollitta na mitingu v Plymouthu. Policija je dopustila, da je ta izzivač res napadel drugi dan Pollitta v Plymouthu.

skih množic, ki so sposobne zagotoviti mir.

Matere in žene naj vedo, da smatramo obrambo življenj njihovih otrok in bodočnosti njihovih domov za svojo sveto dolžnost. Naj nas čuje mladina, naj se združi ne glede na verska in politična prepričanja, da bo preprečila množična ubijanja in zagotovila svetla pota bodočnosti. Svetovni kongres pristavev miru slovesno izjavlja, da je obramba miru stvar vseh narodov.

V imenu družbenih organizacij, ki združujejo 600 milijonov žena in mož vseh narodov, zastopanih na kongresu, poziva svetovni kongres pristavev miru narode vseh celin in jim kliče: Pogum in še enkrat pogum v borbi za mir! Uspelo nam je, da smo se zbrali in da razumemo drug drugega. Izražamo svojo pripravljenost, da zmagamo v borbi za mir, v borbi za za življenje.

PO SIRMEM SVETU

Kongres bivših francoskih deportirancev in internirancev

Pariz. — Na četrtem kongresu nacionalne federacije bivših francoskih deportirancev in internirancev so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo demokratizacijo Nemčije, demontažo tovarn nemške vojne industrije, izvajanje mednarodnega nadzorstva v Porurju, plačilo vseh reparacij za škodo, ki jo je povzročila Nemčija Franciji in kaznovanje vojnih zločincev. Kongres je pozval vse bivše deportirance in internirance ter družine tistih, ki so izginili, da se združijo v borbi za doseg svojih zahtev, posebno glede škode, ki so jo imeli med vojno. Na kongresu so prav tako sprejeli resolucijo, v kateri protestirajo proti kampanji za rehabilitacijo izdajalcev in kolaboracionistov v Franciji.

Oboroževanje v Libanonu

Beirut. — Po poročilih beirutskih listov »Al Hajat«, »Aš Šark« in drugih je predložila libanonska vlada parlamentu zakonski načrt o naknadnih kreditih v višini 400 milijonov libanonskih lir za nakup letal, oklopnih vozil in drugega orožja. Po podatkih omenjenih listov libanonska vlada ni počakala, da bi parlament odobril načrt, ampak je kupila v Veliki Britaniji vojaška letala, od katerih sta dve že prispeli v Beirut. Skupno z letali so prispeli tudi britanski vojaški piloti, ki bodo postali v libanonski vojski instruktorji.

V Trstu še vedno veljajo fašistični zakoni

Trst, (Tanjug). Tržaška mestna občina na podlagi fašističnih zakonov prepoveduje tržaškim Slovincem, da bi na grobove svojcev postavili slovenske nagrobne spomenike.

Mornariški minister ZDA odstopil

Washington, (Tanjug). Vestnik znanega ministrstva ZDA poroča, da je predsednik Truman sprejel ostavko Johana Sullivana, mornariškega ministra ZDA.

Trgovinska pogodba med Poljsko in Indijo

Varšava, (Tanjug). Kakor poročajo poljski listi, je bila v New Delhiju podpisana trgovinska pogodba med Poljsko in Indijo. Po tej pogodbi bo Indija uvažala v Poljsko svilo, juto, usnje in druge proizvode, od Poljske pa bo dobivala kovinske proizvode, elektrotehnični material in izdelke papirne industrije.

Zapadne sile priznale fašistični režim v Siriji

Damask, (Tanjug). Po vesti agencije AP so vlade Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije priznale fašistični režim v Siriji, o čemer so obvestile predsednika sirijske vlade Husni ez Zaima.

Pri lokalnih volitvah v Italiji so dobili socialisti in komunisti absolutno večino

Rim, (Tanjug). Skupna lista komunistov in socialistov je predzadnje nedeljo na občinskih volitvah v Civita Castellana in na volitvah za oblastno skupščino v pokrajini Val d'Aosta odločno zmagala.

Po končanih izidih so komunisti in socialisti dobili v Civita Castellana absolutno večino glasov demokristjanske stranke, ki je volila obenem z neofašističnim »socialnim gibanjem« in saragatovci, pa je bila samo 42 odstot. glasov. V pokrajini Val d'Aosta so demokristjani, ki so imeli lani večino, dobili sedaj samo 40 odstotkov glasov. Komunisti in socialisti so dobili v Val d'Aosta okoli 35 odstotkov glasov več kot lani.

Madžarska trguje s skoraj vsemi državami sveta

Pariz, 26. aprila, (Tanjug). Madžarski biro za tisk in dokumentiranje v Parizu je objavil v svojem gospodarskem biltenu pregled madžarske zunanje trgovine.

V pregledu je navedeno, da je Madžarska posebno lani razširila in poglobila svoje gospodarske odnose s skoro vsemi državami na svetu. Decembra lani je podpisala v Buenos Airesu protokol o dopolnitvi trgovinske pogodbe z Argentino. Konec lanskega leta so podpisali v Budimpešti zelo razširjen trgovinski sporazum z Nizozemsko. Hkrati je bila objavljena sklenitev trgovinske pogodbe z Italijo, ki določa zamenjavo blaga v letu 1949 v višini 200 milijonov forintov.

V januarju letos je Madžarska sklenila trgovinsko pogodbo z državo Izrael, po kateri bo vrednost zamenjave 8 milijonov dolarjev. Avstrija bo kupila od Madžarske 20.000 ton rži in 3000 ton sončničnega olja. V začetku marca je sklenila Madžarska trgovinsko pogodbo z Dansko, po kateri bodo podvojili trgovsko zamenjavo. Prav tako bodo podvojili trgovsko zamenjavo z Belgijo. Z Egiptom je sklenila Madžarska sporazum o zamenjavi blaga in plačilu. V marcu 1949 je bila podpisana tudi dopolnilna trgovinska pogodba z Bolgarijo in prva trgovinska pogodba z Albanijo.

Madžarska je prav tako podaljšala do 30. aprila 1949 trgovinsko pogodbo s Francijo od oktobra 1948. Pri podaljšanju so znatno povečali obseg zamenjave med

obema državama (4 milijarde frankov za 6 mesecev). Madžarska je končno 9. aprila t. l. sklenila trgovinsko pogodbo z Indijo, po kateri bo izvažala transformatorje, električni material, stroje kamione in razne naprave, uvažala pa surovo juto, bombaž, laneno olje in papir. Vrednost skupne zamenjave bo znašala okrog 10 milijonov funtov.

Bilten biroja za tisk tudi poroča, da se bodo kmalu začela v Ankarli trgovinska pogajanja med Madžarsko in Turčijo.

Po naši zemlji

Bežen gospodarski pogled v Bilčovs

»Oglasi se najprej pri Ogrisu« so mi dejali v Celovcu, ko sem odhajal v okoliš bilčovske občine. Toda Ogrisa žal ni bilo doma in tako sem odšel na svojo pest po kolicah proučevati tamkajšnje gospodarske razmere.

Najprej mi je padla v oči silno pestra terenska in zemljepisna raznolikost občine. Globoko navzdol ali visoko navzgor moraš vedno hoditi, ako hočeš obiskati kakega našega gospodarja. Prehoditi sem moral, prišedši iz Kazaz, najslabovitejšo, globoko in vijugasto strugo, polno starodavnih kmečkih mlinov, predno sem dospel v Moščenico, že skoraj sto metrov izpod glavne ceste proti Dravi, k tovarišu predsedniku krajevne Kmečke zveze Linčuju. Nisem sicer naletel na pravi čas za obiske, ker kljub temu, da je pomladanska setev že končana, imajo sedaj ljudje polne roke dela. Nastajajoča gospodarska kriza je začela siliti gospodarje, da si iščejo dohodke že v gozdu. Spet je začela »sekira peti«. Pa smo pri kupici jabolčnika s tovarišem in prijazno tovarišico gosposdinjo ugotovili, da je bilo le prav, da sem prišel, kajti ugotovili smo veliko gospodarsko škodo, ki jo dela na ondodnih nasadih pese ličinka mrharja, nastopanje manjvredne ajde »hrvatle« itd.

Mimo marljivega mladega gospodarja, absolventa šentjurske kmetijske šole, Bvažica, v Pinjo ves k narodno tako delavni Zagarici in od tam od vasi do vasi, stalno navzgor v Zgornjo Vesco me je vodila pot. Vedno bolj sem dobival vtis in prepričanje, da je visoko ležeča vas z lažjo

zemljo in vlažnejšim podnebjem v resnici bolj prikladna za pridelovanje zdravega semenskega krompirja kot drugi toplejši naši kraji. V gostoljubni, gospodarsko in glasbeno tako nadarjeni in tudi politično v pretekli vojni težko preizkušeni Črnejevi družini, sem ta dan končal svoje potovanje z obljubo, da pridem za dalje časa v te kraje spet, ko bodo nasadi že primerno odrasli.

Nekaj pa moram h koncu le še pove-

Bilčovs

Naše domače Prosvetno društvo »Bilka« nas je v nedeljo, dne 24. t. m., spet povabilo na kulturno prireditev. Naši prosvetaši so z velikim uspehom nastopili z narodno igro »Domen«. Dvorana je bila nabito polna gledalcev, kar priča, da smo od igralcev pričakovali isti dovršen nastop, ki smo ga od njih že vajeni. In zares, nismo se varali. Igralci so vse vloge dobro rešili in igra je napravila na vse navzoče globok vtis. Igra je tudi vsebinsko pomembna, ker prikazuje življenje naših prednikov, kako so bili teptani in izkoriščani po fevdalni plemiški gospodi. Mnogi pojavi izkoriščanja pa so ostali vse do današnje dobe.

Odločili so bili tudi vložki pevskega zbora. Naši pevci so ubrano zapeli naše lepe borbene in napredne pesmi. Mladi Petri Sitar je navdušeno deklamiral »Mi gremo naprej«. Da, mi gremo naprej, našemu velikemu jutru nasproti. Svet se prebuja in z njim tudi mi. Prosvetaši, kmalu spet nastopite!

Šmihel pri Pliberku

V nedeljo, dne 24. aprila t. l. popoldne je bil v Šmihelu pri Pliberku občni zbor šmihelske Hranilnice in posojilnice. Občnega zbora se je udeležilo lepo število

Občni zbor SPD „Dobrač“ na Brnci

V nedeljo, dne 24. aprila t. l. je imelo Slovensko prosvetno društvo »Dobrač« na Brnci svoj občni zbor. Na občnem zboru je društvo podalo obračun svojega dosedanjega delovanja in načrtalo smerice in naloge za bodoče kulturno — prosvetno udejstvovanje. Iz tajnikovega poročila smo slišali, da se je društvo po vojni zavedalo svoje naloge. Od zdajšnjega občnega zbora je imelo brnško prosvetno društvo 27 kulturnih prireditev. Pod vod-

dati. V Zgornji Vesci ne morejo prehaliti koristnosti stroja »vsedel« pri pridelovanju krompirja. Sosedni Trebinjčani pa ne sadijo samo krompir, marveč tudi koruzo s tem strojem. Razven tega pa opravijo okopavanje in osipanje turščice z vsedelom. Nato bi opozoril naše Podjunčane, ki so v zadnjem času začeli zelo opuščati pridelovanje tako zelo donosne koruze, ker jim ta povzroča le preveč ročnega dela.

kmetov iz vse bistriške občine, ki so pokazali zanimanje, da se posojilnica ki ima za seboj lepo dobo uspešnega zadrúžnega dela za dobrobit in samopomoč kmetijstva v njenem delokrogu, spet poživi, da bo mogla spet ustrezati svojim občekoristnim namenom. Zaslužni načelnik posojilnice, tovariš Pečnik Vinko, je v svojem uvodnem nagovoru začrtal pomen in naloge posojilnice predvsem pa dolžnosti vseh zadrúžnikov, da se bodo v bodoče za pravičnejše zadruge vedno in povsod zanimali, da bodo v svojem krogu budili zadrúžno zavest, zaupanje do zadruge, skrbeli za dotok denarja z vlaganjem prihrankov, sploh, da bodo skrbeli za podvig in za napredek zadruge. Na občnem zboru sta bila nazvoča tudi zastopnika Zveze slovenskih zadrug, tovariša Kupper in dr. Mirt Zwitter, ki sta podala marsikatero važne in vzpodbudne nasvete. Po odobritvi računskih zaključkov in razrešnici staremu odboru ter sprejetju spremembe pravil, so zadrúžniki izvolili nov odbor. Prepričani smo, da bo novi odbor prevzel svoje naloge zelo resno, ker se odborniki zavedajo pomena zadrúžništva, ki bo v času nastajajoče gospodarske krize vedno bolj potrebno. Zadrúžna ideja mora zajeti najširše plasti našega delovnega ljudstva, naše zadrúžništvo mora postati močan gospodarski činitelj medsebojne povezanosti in medsebojne pomoči.

Izkoriščane delovne sile

Pomlad je nenadoma prispela v vsej svoji mladostni lepoti v deželu. Hrepenenje dolgih zimskih tednov se je izpolnilo. Cvetje, zelenje, mlada rast, topli sončni žarki, opojni vonj sončnega presnavljanja prijetno vpliva na človeka, ki je produkt narave. Toda življenje je resno in realna vsakdanost nam ne dopušča, da bi se vdajali sentimentalnosti in romantiki. Je pomlad v nas, okrog nas in nad nami ali vsakdanje skrbi in borba za obstanek nam ne dopušča, da bi občudovali pestro panoramo cvetja, poslušali raznolike zbere ptičjih spevov — ampak moramo v borbo za življenje, za obstanek. Vse to prepuščamo pesnikom, ki so večasih čudni ljudje in romantičnim mladim ljudem, ki poslušajo v mehkih večerih utripu svojega srca, se sprehajajo po parkih in jim čut večno lepe ljubezni ne da spati v pozne trudne ure pomladanske noči. Lahko bi bilo lepo, ako bi ne bilo na eni strani množice izkoriščanega delovnega ljudstva, a na drugi strani posameznih parazitov, ki uživajo na račun dela drugih.

Naš kmet se je zari v delo. Priznati moramo, da je naše ljudstvo zares delavno. Komaj se je odtalila zemlja je glavna in prirojena naloga našega kmeta delo. Od zore do mraka se rosan in potan družno trudi z voli in konji na polju in reže brazde v plodno zemljo v zavesti, da je sveta zemlja in blagor mu komur plodi. Krepko je treba prijeti in čas setve izrabiti. Družina potrebuje kruha, pre-

stvom sposobnih prosvetašev je društvo uprizorilo tudi dve opereti z baletnim nastopom in želo z njima izredno velike uspehe. Z operetami je društvo nastopalo z uspehom tudi izven domačega kraja, in celo tudi v Pliberku v Podjuni. Prosvetno društvo »Dobrač« ima dobre pogoje, da se bo v bodoče še močnejše kulturno razmahnilo. Društvo bo ostalo tudi v bodoče močna in trdna trdnjava naše slovenske Zilje.

hrane in pridelati je treba pridelkov za na trg, ker potrebe so velike. Ni malenkost prehraniti in obleči, recimo osemčlansko družino. V zadnjih letih so bile dodelitve nakaznic za obleke tako malenkostne da nihče nima obleke v izobilju. Danes sicer dobimo vse prosto, toda poskusimo enkrat izračunati, koliko stane, ako hoče kmet kupiti obleko za enega svojega družinskega člana. Cene so visoke, na primer: ena srednja srajca 60 šilingov, spodnje hlače 40 šilingov, obleka 600 šilingov, čevlji 200 šilingov in še klobuk 80 šilingov, to je skupaj 980 šilingov za eno garnituro najpotrebnejše obleke. To bi zneslo za osem člansko družino 7840 šilingov. Če upoštevamo med temi ženske družinske člane, za katere bi mogli obleke nabaviti nekoliko ceneje, bi kljub temu prišli na ogromno vsoto 5000 šilingov. To drži in potrebno je, da se obleka vsaj enkrat na leto obnovi. Tudi je popolnoma razumljivo, da se naš fant na praznik rad postavi primerno oblečen in kdo bi zameril našemu dekletu, ako od časa do časa rada pokaže svoj rožnati obrazek v novi obleki.

No, in kje so še drugi izdatki. Vsakdo ve, kaj stane kovač, kolar, nabava kmetijskih strojev in orodja, umetna gnojila in poleg tega še visoki davki, ki naraščajo iz dneva v dan, zavarovalnine, poprava poslopja.

Vsa ta bremena, ki jih nosi naš kmet nikakor niso v primeri z dohodki, ki jih

more doseči z prodajo svojih pridelkov. Kmečki pridelki so pre poceni, potrebščine pa, ki jih mora nujno kupovati predrage, odnosno avstrijska kapitalistična in buržujska gospodarska politika je urejena tako, da uživa tisti, ki ne dela na račun delovnega človeka. Ves sistem slovi na izkoriščanju delovnega človeka, kmeta, delavca in nameščenca. Kapitalistični tovarnar in veletrgovec izjemata delovnega človeka in živita na račun njegovih žuljev. Delavec in nameščenelec pa sta s svojo povprečno 5 — 600 šilingov mesečno plačo sploh reveža. Ne moreta si kupiti niti najpotrebnejšega in živita naravnost v bedi. Delata in garata za tuje kapitaliste. Poleg tega pa narašča brezposelnost.

Zato je zaskrbljenost našega delovnega ljudstva razumljiva in pogled v bodočnost negotov. Vse drugačen je razvoj gospodarstva v državah ljudske demokracije, v državah socializma, kjer je načrtno organizirana proizvodnja in potrošnja in je izključeno vsako izkoriščanje človeka po človeku. Naša Slovenska Koroška je lepa in obdarjena z naravnim bogastvom, a bo še lepša, ko bo tega naravnega bogastva lastnik naš delovni človek, ko bo sam svoj gospodar na svoji zemlji, si sam reži svoj kruh, si sam urejeval gospodarske razmere in si sam delal postave. Vse množice delovnega ljudstva vsega sveta se borijo za pravičen socialen red, da bo izključeno vsako izkoriščanje.

Potok pri Velikovecu

Dejstvo, kako na Koroškem pristransko ravnajo s slovenskimi invalidi, osvetljuje tudi ta primer: Martin Uršič se je vrnil iz pretekle vojne bolan na svoj dom. Na posledicah vojne je postal petdeset odstotno za delo nesposoben, je torej invalid. Zaradi tega je zaprosil pri deželnem invalidskem uradu za podporo. Eno celo leto se je vleklo, preden so ga poklicali k zdravniškemu pregledu. Zdravnik dr. Förster pa je ugotovil, da je imel Uršič svojo bolezen že prej, preden je moral k vojakom. Zares značilna ugotovitev, ko so ga pri naboru spoznali za zdravega in potrdili za kv — to je sposobnega za vojno. Na podlagi tega spričevala so mu odklonili podporo. Vzrok takega pristranskega ravnanja pa je gotovo globlji. Uršič je namreč pobegnil iz nemške armade k partizanom in bržkone zato noče najti zdravnika dr. Förster vojnih poškodb. Slovencec je moral biti dober in zdrav, ko so ga potrebovali, če je pa postal v vojni invalid, pa ugotovijo, da je bil invalid že prej, samo da ni treba ničesar dati, ker za Slovence ni denarja. Tudi njegovih 70 letni starši, ki so za delo nesposobni, so že pred dvema leti zaprosili za podporo in sicer popolnoma upravičeno, ker se poleg sina, ki je bolan, eden sploh ni vrnil iz vojne ter nimate nobene delovne pomoči. Po dveh letih še na to prošnjo sploh nista dobila nobenega odgovora.

Tudi ta primer in primeri, ki se ponavljajo iz dneva v dan postavljajo na laž vse trditve o enakopravnosti Slovencev na Koroškem.

SPZ naznanja

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku bo v nedeljo, dne 8. maja 1949 ob 14.30 uri gostovalo pri Šercerju v Šmihelu. Dnevni red: Igra Lepa Vida, nagovor, vložki tamburašev in pevcev, recitacije. Vabimo vse in pričakujemo številno udeležbo od vseh strani.

OBJAVA

V nedeljo, dne 8. maja 1949, ob 11.30 uri, bo v Železni Kapli v kino-dvorani spominška slavnost žrtev koncentracijskega taborišča Mauthausen s filmom.

Pridite v obilnem številu, da se oddolžite spominu 123.000 umorjenih v Mauthausnu.

Iščem pošteno dekle

ki je vajeno kmečkega dela.

Mesečna plača 150 šilingov ali tudi več in dobro hrano in stanovanje. — Ponudbe naj se pošljejo na upravo Slovenskega vestnika ali na naslov: Pavle Kernjak, Trebinja, p. št. 11j (St. Egyden a. d. Drau)

Velikovec

Od nekdanj so že šole na našem ozemlju, po nalašč zato odbranih narodno mrzečih učiteljih in učiteljicah, katastrofalno uničujoče delovale med slovensko mladino. Zastrupljale, razkrojivale in razjedale so srca šolske mladine, netile narodno sovražstvo in mržnjo do naroda, vzgajale šovinizem in narodno nestrpnost. Šole so bile največji center germanizacije našega naroda. Kakor je bilo nekdanj, tako je ostalo tudi danes po naših šolah; kljub temu, da zatrujejo in varajo svetovno javnost, da vladajo pri nas idealne šolske razmere. Pa tudi ni mogoče drugače. Vse učne moči, ki jih je vzgojilo celovško učiteljske, ki je tovarna za vzgojo Slovencev sovražnih in šovinističnih učiteljev, vsi bivši nacisti, spet delujejo po naših šolah. Tako imamo spet primer, da se učiteljica Hader na glavni šoli v Velikovecu na tem področju pridno udejstvuje. Prepojena z velenemskim šovinističnim in reakcionarnim duhom porablja čas v svojih urah, ko bi morala predavati iz svoje učne snovi, da žene protislovensko in protijugoslovansko gonjo. Dovoljuje si med drugim izreze, da je Tito bandit in tako vzgaja šovinizem in mržnjo do naroda med šolsko mladino. Te metode so zelo značilne in osvetljujejo, kako potujejo in vzgajajo na meščanskih in ljudskih šolah. Zaradi tega je naša zahteva po slovenskih šolah in slovenskem učiteljskem neizprosna in skrajni čas je, da se učne moči, kakor je učiteljica Hader, odstranijo iz šol.

Makedonski Slovani v Grčiji

Pred 1.300 leti je slovansko prebivalstvo naselilo poleg Vardarske Makedonije, ki je danes samostojna ljudska republika Makedonija v sestavi Federativne ljudske republike Jugoslavije, tudi pravo Makedonijo, ki sega do obronkov pogorja Olimpa in Pinda v severni Grčiji. Že v 6. stoletju najdemo velike množice Slovanov na Balkanu. Naselili so se na Balkanskem polotoku od izliva Donave vse do Peloponosa. V zgodovinskih spomenikih iz 7. stoletja se je ta dežela imenovala »Ta Serbia« ali »Serbia inferior« Spodnja Srbija. V istem stoletju so makedonski Slovani ustanovili mesto Serbia, današnji Serviu na reki Bistrici, ki je oddaljena čez 80 km zračne črte od sedanje jugoslovanske meje.

Na otoku Ailu na Maloprespanskem jezeru, sedaj v Grčiji, je bila prestolnica velikega slovanskega Samuilovega cesarstva. Ta velika država makedonskih Slovanov je propadla, ko je bila njena vojska potolčena v bitki z Bizantinci na planini Belasici leta 1014. Po tem porazu je Bizanc ponovno zagospodaril nad Slovani in odprla so se vrata grškemu kulturnemu prodiranju med Slovane. Po grški cerkvi so začeli širiti grški jezik in s pomočjo cerkve so izvajali protislovansko grško politiko.

Po objavljenih podatkih ljudskega štetja je bilo v Egejski Makedoniji 1.412.477 prebivalcev. Od teh jih govori 81.984 »makedonsko — slovansko narečje«, 16.755 bolgarski, 101.254 turški, 63.200 španski (židje), 19.703 kucovlaški. Ostalo prebivalstvo pa je po teh uradnih podatkih v glavnem grško. Po tem štetju uradno priznajo, da je bilo slovanskih Makedoncev in Bolgarov okrog 100.000.

Bolj solidno podlago, kot je grška uradna statistika, nam nudijo podatki o narodnostnem stanju v Makedoniji iz časa pred grško okupacijo. Na temelju zanesljivih podatkov, ki so jih sestavili poznavači razmer, je še danes v Makedoniji kljub doselitvi Grkov iz Male Azije in sistematsko izvedenega prodiranja grškega prebivalstva okrog 200.000 slovanskih Makedoncev, in to brez čistih Bolgarov v vzhodni Makedoniji.

Makedonski Slovani prebivajo po vsej Solunski ravnini in v planinskih predelih vse do reke Bistrice. V planinskih predelih se Grki niso naseljevali, ker ti kraji zaradi nerodovitnosti niso bili za Grke preveč privlačni. Helenizirana so predvsem mesta, medtem ko se je slovanski živelj na vaseh bolj obdržal.

Slovansko prebivalstvo v Egejski Makedoniji ne sega do morja. Slovani niso nikoli zavzeli samega Soluna; ki so ga oblegali na primer že leta 596. Ob primorju se razteza ozek pas grškega prebivalstva, ki veže Grke v Tesaliji z onimi v Trakiji. Grška kolonizacija se je prizadevala, da bi ta pas, ki je bil razbit po slovanskih na-

selbinah, čim bolj razširila. Na meji od Soluna do Kostura se Grki stikajo s slovanskim prebivalstvom. Tu je ostra meja dveh različnih svetov, različnih po jeziku, telesni postavi, psiholoških lastnostih in načinu »življenja«. Skozi stoletja je bila to najbolj stalna narodnostna meja na Balkanskem polotoku. Od izliva reke Bistrice in preko Kosture v Makedoniji živi slovansko prebivalstvo. Sam Kostur je grško mesto, medtem ko je njegova okolica naseljena s slovanskim prebivalstvom.

Makedonci so krepka rasa, so srednje rasti, širokih pleč, močni, tako da jih mali Grki s pravico imenujejo barbore. Žene so jim zdrave, širokih bokov, a vasi so polne otrok, so varčni kot redko kateri narod na Balkanu, slabo se hranijo ali pri tem mnogo delajo in še več naredijo.

Tudi v provincijskih mestecih ni slovansko prebivalstvo v večini, obdržali pa so se v okolici kot poljedelci in živinorejci.

Celo na pol pogrčeni Slovani so ohranili nekatere slovanske običaje, ki o njih lahko ugotovimo njihovo poreklo. Med temi običaji v prvi vrsti »slava« ali »sveden (svetden)«, kakor jih imenujejo makedonski Slovani. Slovani v Grčiji govorijo makedonsko — slovanski jezik. Že Bizantinci so imenovali vsa slovanska plemena, ki so se naselila v Makedoniji, Slovene a njihovo deželo Sklavinija. Slovanska apostola

Mehanizacija rudnikov v Sovjetski zvezi

Izpolnjevanje povojne petletke v Sovjetski zvezi je povsem odvisno od nadaljnega razvoja premogovne industrije, brez katerega je nemogoče, da bi se uspešno razvile ostale industrijske veje in zlasti kovinska industrija. Že v prejšnjih petletkah so v Sovjetski zvezi opremili rudnike z boljšo, moderno opremo.

Med vojno je bilo veliko rudnikov uničenih, zlasti v Doneckem in Podmoskovskem bazenu, kar je precej znižalo proizvodnjo premoga v Sovjetski zvezi, ker so ti rudniki bogati in imajo visoko proizvodnjo. Zato so jih takoj obnovili in tehnično povsem izpopolnili. Sedaj je proces proizvodnje v teh rudnikih najmodernejši. Premog prihaja iz teh rudnikov na mehaniziran način na površje.

Proces dviganja premoga iz rudnikov je znatno boljši kot pred vojno. Medtem ko so pred vojno dvigali premog po mehanizirani poti preko oken le v 59 odstot. rudnikov, ga sedaj dvigajo v 84 odstot. rudnikov. Mehanizirani prevoz premoga po vagončkih, ki je znašal pred vojno 91 odstot, se je sedaj povzpela na 96 odstot.

Sovjetski rudarji in tehnični strokovnjaki stalno delajo na tem, da rudnike popolnoma mehanizirajo. Partijske in sindikalne organizacije se bore, da bodo pre-

Ciril in Metod sta izbrala slovansko makedonsko narečje kot cerkveni jezik in po njihovi zaslugi je to narečje postalo prvi književni slovanski jezik.

Makedonski Slovani kot narodna manjšina ne uživajo nobenih niti političnih niti kulturnih pravic. Njihov jezik je izrinjen celo iz cerkve. Nekaj stotin cerkva okoli Ostrova, Vodena, Meglena, Kostura, Bera, Kukuša in Seresa, ki so jih sezidali za časa starih srbskih vladarjev, so danes v

ZADRUŽNIŠTVO V BOLGARIJI

Že pred osvoboditvijo leta 1944 je bila v Bolgariji precej razširjena mreža zadrug, zlasti v trgovini.

Po osvoboditvi so v Bolgariji polagali največjo pažnjo združevanju obrtnikov v proizvodni sektor zadrugnega pokreta, kmečke delovne zadruge in obrtne zadruge, dočim so nižje oblike zadrugnega pokreta čisto zanemarjali. Tako n. pr. ne poznajo v zadrugnem pokretu Bolgarije kmečke obdelovalne zadruge v zadrugno ekonomijo, iz katerih bi pozneje lahko nastale višje kmečke obdelovalne zadruge.

Zadruge obrti so se v Bolgariji znatno bolje razvile. Medtem ko je po osvoboditvi bilo samo nekaj takih zadrug, je

razvalinah, nihče jih ne popravlja, da se ne bi na sledeh te stare slovanske kulture ojačil novi slovanski duh.

Slovanska kultura Makedoncev se je ohranila samo v narodnih običajih in v narodnih pesmih. Motivi iz lirskih in junških pesmih govore o skupnosti ljudstva s Kosovega polja in s Solunske ravnine, bodisi da so to »božičarski, velikdanski (velikonočni, svadbeni ali koledarski pesni)«, kakor jih Makedonci imenujejo po njihovi vsebini.

V narodnoosvobodilni borbi, ki jo vodi grško ljudstvo proti domačim in tujim zatiralcem, v ogromni večini sodelujejo tudi slovanski Makedonci in so dali preko 12.000 borcev narodnoosvobodilni vojski.

njihovo število leta 1946 narastlo na 570 s 15.249 zadrugniki, 1947. leta na 738 zadrug s 23.836 zadrugniki, lansko leto pa se je njihovo število dvignilo na 1.037 zadrug s 43.969 zadrugniki. Ustanovili so velike zadruge kot čevljarški zadruge »9. september« v Sofiji in »Zmago« v Plovdivu ter krojaški zadruge »D. Blagojev« v Sofiji in »1. maj« v Plovdivu, ki imajo vsaka po 100 in več delavcev. Na ta način so se majhni obrtniki združili v večjih podjetjih ter se tako vključili v socialistično gospodarski sektor. Proizvodne in industrijske zadruge se stalno širijo in predvidevajo, da bodo ob koncu petletnega plana leta 1951 združevale vse obrtnike v zadrugnem pokretu.

Ker je v Bolgariji razdeljena zemlja na 1.100.000 gospodarstev, kar znatno otežuje mehanizacijo kmečkih del, polagajo veliko pažnjo zadrugnemu pokretu v poljedelstvu. Kmečke obdelovalne zadruge so se v Bolgariji razvijale pretežno hitro, posebno v drugi polovici lanskega leta, ko je število kmečkih delovnih zadrug doseglo število 1.100 s približno 300.000 ha obdelovalne zemlje. Zadruge so imele zahvaljujoč se boljši organizaciji dela, dobri obdelavi zemlje in pomoči države pri raznih izboljševalnih delih večji povprečni donos, kot posamezna kmečka gospodarstva. Lansko leto so potrošili preko ene milijarde levov za izgradnjo novih objektov v kmečkih obdelovalnih zadrugah. Ob pričetu letošnjega leta so, verjetno zaradi dosedanjega prehitrega ustanavljanja kmečkih obdelovalnih zadrug ter težkoč, na katere so naleteli zaradi večkratnih pomanjkljivih priprav, začasnou ustanovili nadaljnje ustanavljanje kmečkih delovnih zadrug. Sedaj bodo že obstoječe zadruge organizacijsko utrdili in počasi pripravili teren za ustanavljanje novih. Tudi na tem področju postavlja petletni načrt razvoju gospodarstva Bolgarije velike naloge. Povečati bodo morali število zadrug na 4.000 in vključiti 60 odstotkov kmetov s tremi milijoni ha zemljišča v zadruge. Plan tudi predvideva povečanje donosa pridelkov v zadrugah, tako da bo znašala njihova proizvodnja 72 odstotkov vsega poljskega pridelka Bolgarije.

Po vasi so švigale vznemirljive vesti. »Na Prevaljah so že vse trgovine izpraznili!«

»V Guštanju... v Dravogradu...« Rudar Kordež je z razmršenimi lasmi in brez pokrivala stal na pragu Gnidove trgovine in bil s pestmi po železnih roletah.

»Odpri, če ne, bomo sami!« Toda hiša je bila mrtva, vsa okna so ostala temna.

Iz lin nizke cerkve je s tenkim glasom zazvonilo večno luč. Kakor bi zajokalo v večer...

Rudar Ozim je spet lopnil po vratih. Zagar Jakuš se je pojavil s težkim krampom. Tedaj je že stoglava množica pristikala v hišo. Jakušev kramp je zaškrtal v železje, zaropotali so še drugi krampi in cepini, sto rok je seglo po zapornicah, ki so kakor papir odletele iz tečajev, steklo izložbenih oken je zacingljalo po tleh

in že so prve mračne postave poskakale skozi zvehane odprtine v trgovino.

»Luči, luči!...«

Na cesto je priletela prva bala sukna in v loku padla v množico. Roke so jo prestregle; bala se je premetavala nad glavami, odskakovala in slednjič izginila v gruči. In tedaj je že stotero rok in nog zateptalo po njej, jo zbilo v blato, jo razcefedalo, razneslo do zadnje niti.

»Tu imaš, svinja... ha, tu imaš!...« Množica se je dušila v škodoželjnih, strastnih kletvah.

Iz notranjščine so odmevali udarci, ropot, krik. Še vedno so vdiralci zahtevali luč. Nekaj vžigalic se je zakresilo in hlavno zamrlo. Nekaj predmetov je že zletelo na cesto, a nihče se ni zmenil zanje. Ljudje so se gnelli v trgovino, da so pokala vrata in okna. Nekdo je našel svečo in jo prižgal, toda množica jo je takoj pohodila. Naposled se na cesti pojavila

goreča smolnica. Nekdo je svetil z njo v lokal.

V hipu je bila Gnidova trgovina oplenjena, izpraznjena do golega. Vdiralci niso našli mnogo; nekaj bal slabe tkanine, nekaj moke, kave in sladkorja in drugih drobnarij, nekaj kmečkih potrebščin, verig, motik in kuhinjskega črepovja, v opalti pa nekaj svežnjev tobaka.

Množica je bila razočarana; nihče ni verjel, da je to vse, kar ima Gnida v hiši. Togota je znova vzplamtela. In že so zaplesali pulti po trgovini, stenski predali so zahreščali pod krampi, sekirami, motikami, deske so pokale in frčale na cesto.

Rudar Ozim in še dva moška so se zaleleteli v široko železno blagajno. »Kasa!«

Udarci krampov in sekir so zabobneli po njej, toda železni nestor v kotu je prvi napad rezko odbil in napadalci so z orodjem vred odleteli. Pri drugem napadu se je blagajna z neznanim truščem zvalila po tleh, kjer so jo takoj spet začeli obdelovati udarci.

Medtem je rudar Kordež razbil gmarno in našel kup velikih trgovskih knjig.

»Knjige, knjige!...«

»Knjige dolžnikov... ha!«

Strastni, s plapolajočo svetlobo ožarjeni obrazi so se sklonili nad odprte knjige.

»Da, vidiš, knjiga dolžnikov!...«

»Vidiš tu, Vreten, najemnik Naraglav, vdova Čepunka, Rogačnik, Lapuh!...«

»Kje sem pa jaz, kje sem jaz!...«

Srdite roke so se iztegnile, knjige so v

loku zletele na cesto, kjer je zaplesalo po njih nešteto nog in jih poteptalo v nič...

Medtem ko je množica sprva dajala duška maščevanju, prestani užaljenosti, ponižanju in krivici ter je v tem navalu vse zdrbilo, kar ji je prišlo pod roke, se je plaz strasti kmalu umaknil drugim računom. Ljudje so si začeli najdene stvari prisvajati in odnašati. Pohlep je naraščal. Že so zabobneli udarci po težkih železnih vratih, ki so vodila iz trgovine v notranjost hiše.

»V magacine, v magacine!...«

Toda v ta naval je s ceste planil krik:

»Pri Zimmerlu so vdrli! Tam je blaga za vozove!«

»K Zimmerlu, k Zimmerlu!...«

Kot na povelje se je množica zagnala po cesti navzdol proti Zimmerlovi hiši.

Tam so izstradani rudarji in drvarji vdrli malo pozneje kakor pri Gnidi; ta trgovina je bila še razmeroma dobro založena, predvsem z blagom za obleke, a tudi z živili.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Vellkovec. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec Salmstraße. Uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopolni naj se posiljajo na naslov: Celovec, (Klagenfurt), Postschließfach 272. Tiska: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.« Celovec, 10. Oktoberstraße 7